

ปัญหาและอุปสรรคของการจัดสวัสดิการสังคมในองค์การบริหารส่วนตำบล

Problems and Obstacles of Social Welfare Management in Subdistrict Administrative Organizations

เกียรติก้อง มูลเมือง¹ ปาณสม์ภักย์ เจิมพิพัฒน์² และบุญมาก กันหาสาย³
Gietgong Moonmuang, Panaskan Jermpipat and Boonmak Kunhasai

Received: September 14, 2023

Revised: November 07, 2023

Accepted: December 09, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษา แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนา ความมั่นคงของมนุษย์ สวัสดิการสังคม 2) ศึกษาอำนาจหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยตามกฎหมาย และ 3) ศึกษาปัญหาอุปสรรคขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการแก้ไขปัญหาการจัดสวัสดิการสังคม โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยอาศัยการวิเคราะห์เอกสาร ผลการวิจัย พบว่า 1) ทฤษฎีพัฒนาสังคมและแนวคิดความมั่นคงของมนุษย์มีเป้าหมาย คือ การตอบสนองความต้องการในการอยู่ร่วมกันของสมาชิกในสังคมให้มีความมั่นคงในชีวิตที่เป็นเจตนารมณ์ของสังคมโดยกำหนดให้เป็นหน้าที่ของรัฐ 2) รัฐธรรมนูญของไทยมีเจตนารมณ์ในการส่งเสริมความมั่นคงของมนุษย์โดยกำหนดเป็นหน้าที่ของรัฐ ให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการตามหลักการกระจายอำนาจหน้าที่รัฐไปยังส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น และ 3) ปัญหาและอุปสรรคกรณีการจัดสวัสดิการสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคือราชการส่วนกลางที่ยังไม่กระจายอำนาจเต็มที่ไปยังส่วนท้องถิ่น ราชการส่วนท้องถิ่นมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนที่เน้นหน้าที่หลักคือจัดทำบริการสาธารณะประเภทสาธารณูปโภค การกำหนดนโยบายมาจากผู้นำที่เป็นฝ่ายการเมือง ในภาคปฏิบัติอันเป็นอุปสรรคสำคัญ ของการแก้ไขปัญหาการจัดสวัสดิการสังคมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยที่แม้จะมีการ

¹⁻³ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น; Western university

ถ่วงดุลอำนาจก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติการพัฒนาท้องถิ่นตามแผนพัฒนาท้องถิ่นยังคงเป็นฝ่ายการเมืองที่กำหนดทิศทางอันเป็นอุปสรรคสำคัญของการแก้ไขปัญหาสวัสดิการสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทย

คำสำคัญ: ปัญหา, อุปสรรค, สวัสดิการสังคม, องค์การบริหารส่วนตำบล

Abstract

The objectives of this research article were 1) to study concepts and theories regarding development of human security and social welfare; 2) to study the powers and duties of Thai local government organizations according to the law; and 3) to study the problems and obstacles of local government organizations in solving problems of social welfare management. It was the qualitative research using document analysis. The research results found that 1) social development theory and the concept of human security had the goal of responding to the needs of members living together in society to have stability in their lives. It was the will of society and has been determined to be the duty of the state; 2) Thai constitution had the intention of promoting human security by making it a duty of the state and letting state agencies operate according to the principle of decentralization to regional and local areas; and 3) problems and obstacles in the case of social welfare management of local administrative organizations were the central government which had not yet fully decentralized power to the local government areas. Local government agencies had a misunderstanding that their main duty was to provide public utility services. Policy determination came from political leaders. In practice, this was a major obstacle of solving the problem of social welfare management in local government organizations of Thailand. Although there were checks and balances of power, but in practice, local development according to the local development plan was still the political party that determined the direction, which was a major obstacle in solving social welfare problems of Thai local administrative organizations.

Keywords: Problems, Obstacles, Social Welfare, Subdistrict Administrative Organization

บทนำ

ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 วางหลักการเกี่ยวกับแนวนโยบายแห่งรัฐ ในมาตรา 71 รัฐพึงเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวอันเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญของสังคม จัดให้ประชาชนมีที่อยู่อาศัยอย่างเหมาะสม ส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นพลเมืองที่ดี มีคุณภาพและความสามารถสูงขึ้น ให้ความช่วยเหลือเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ยากไร้ และผู้ด้อยโอกาสให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ โดยบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิของบุคคลและชุมชนไว้ในหมวด 3 มาตรา 43 บัญญัติรับรองบุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ เข้าชื่อกันเพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐให้ดำเนินการใดอันจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนหรือชุมชน หรือ สิทธิในการจัดให้มีระบบสวัสดิการของชุมชนซึ่งรวมถึงสิทธิที่จะร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินการนั้นด้วย จากรายงานกระทรวงสาธารณสุข (2556) พบว่า การจัดอันดับดัชนีความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security Index: HSI) ของไทยในปี 2553 จาก 232 ประเทศ ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 103 โดยองค์ประกอบความมั่นคงที่ยังคงมี “ความไม่มั่นคง” อยู่สูงแสดงให้เห็นถึงปัญหาเกี่ยวกับสวัสดิการในสังคมในประเทศไทยซึ่งเป็นตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์

บทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งเป็นหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยในระดับชุมชน ที่มีผู้บริการมาจากการคัดเลือกของชุมชนเพื่อตอบสนองในการจัดทำบริการสาธารณะในชุมชนรวมถึงการจัดสวัสดิการสังคมในชุมชนนั้น ตามทฤษฎีการจัดสวัสดิการสังคมของ Titmuss, R. (1974) ที่การจัดสวัสดิการขึ้นอยู่กับบริบทของสังคมนั้น ๆ เพื่อตอบสนอง ความต้องการตามสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน ที่รัฐบาลเข้าไปให้ความช่วยเหลือบรรเทาปัญหา กลไกชนิดหนึ่งในระบบเศรษฐกิจและถูกนำไปใช้เป็นเครื่องตอบแทนแก่บุคคล ที่จะก่อให้เกิดบูรณาภาพในสังคมในลักษณะให้เป็นสถาบันที่อาจยึดพื้นที่ วิธีการ หรือสถาบันเป็นหลักในการทำหน้าที่จัดสวัสดิการสังคม (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2548) โดยองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถดำเนินการได้ภายใต้พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546

จากการสำรวจพื้นที่ชุมชนทั่วประเทศที่มีจำนวนครัวเรือนประมาณ 20.52 ล้านครัวเรือน (ข้อมูลปี 2553) พบว่า ครอบครัวไทยโดยรวมมีรายได้ดีขึ้นตามภาวะเศรษฐกิจที่ฟื้นตัว แต่ยังคงพบปัญหาการจัดสวัสดิการสังคมในครัวเรือนอีกร้อยละ 41.7 ที่ไม่สามารถพึ่งตนเองทาง

เศรษฐกิจได้โดยมีรายได้ต่ำกว่ารายจ่ายที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของสมาชิกในครอบครัวไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 แสดงให้เห็นสภาพปัญหาสวัสดิการสังคมที่จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเข้าถึง สภาพทางสังคมและวัฒนธรรมของประชากรในพื้นที่นั้น ๆ เช่น สถานการณ์ความมั่นคงของมนุษย์ทางเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อาหาร และสุขภาพอนามัย สภาพบุคคล ครัวเรือนและชุมชนซึ่งจะเป็นส่วนสำคัญในการกำหนดแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหาและการวางแผนนโยบายเกี่ยวกับความมั่นคงของ มนุษย์ให้สามารถแก้ไขปัญหาได้จริง และสอดคล้องกับความเป็นจริง รวมไปถึงการป้องกัน ปัญหาความไม่มั่นคงในอนาคตอีกด้วย (พระครูสมุห์วัลลภ จิตส์วโร และคณะ, 2562)

จากบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญดังกล่าว จะเห็นได้ว่าเป็นบทบัญญัติที่ทำให้การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดประสิทธิภาพ โดยเป็นการส่งเสริม สนับสนุนให้รัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชน ประสานการดำเนินการและเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา การจัดสวัสดิการสังคมซึ่งเป็นเรื่องความมั่นคงของมนุษย์ในชุมชน ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของการจัดสวัสดิการสังคมในองค์การบริหารส่วนตำบลมีเหตุจากปัจจัยใดบ้าง เพื่อให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทยได้ทราบและนำไปปรับใช้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมดในกำกับ นำไปสู่การแก้ไขในอนาคตเพื่อเพิ่มคุณภาพทุกชีวิตในชุมชนท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนา ความมั่นคงของมนุษย์ สวัสดิการสังคม
2. เพื่อศึกษาอำนาจหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยตามกฎหมาย
3. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดสวัสดิการสังคม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยปัญหาและอุปสรรคของการจัดสวัสดิการสังคมในองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เอกสาร (Data Analysis) โดยคณะผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนเก็บรวบรวมข้อมูลจนถึง นำมาวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัย จากข้อมูลทุติยภูมิเป็นหลักดังนี้

1. การดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์แรกโดยรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากหนังสือ รายงาน วารสารของไทยและต่างประเทศ โดยวิเคราะห์เป็นสามส่วนคือหลักการ แนวคิด ทฤษฎี

และปฏิบัติการเกี่ยวกับการพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์และสวัสดิการสังคม ที่จะเชื่อมโยงไปสู่หน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐ

2. การดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่สองโดยศึกษาข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสาร จากตัวบทกฎหมาย ตำรา หนังสือเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยโดยเน้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลในสองส่วน คือ อำนาจหน้าที่ทั่วไป อำนาจหน้าที่จัดสวัสดิการสังคมไปสู่ปัญหาการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

3. การดำเนินการวิจัยในวัตถุประสงค์ที่สามจากข้อมูลทุติยภูมิจาก หนังสือ งานวิจัยการปฏิบัติหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคม แล้วทำการการวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ถึงความสอดคล้องหรือแตกต่างในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลของไทยในการจัดสวัสดิการสังคม เพื่อนำเสนอปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นจริงและแนวทางการแก้ไข

สรุปผลการวิจัย

1. บทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ภายใต้แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาสังคม เน้นที่หน่วยงานของรัฐฝ่ายปกครองที่เล็กที่สุดและใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุด มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสังคมชุมชนตามทฤษฎีการพัฒนาสังคมภายใต้ 4 แนวคิดสำคัญ คือ 1) สังคมทุกสังคมจะต้องมีการปรับตัวอยู่เสมอจากปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในสังคมเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา 2) การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นจากการแพร่กระจายวัฒนธรรมจากสังคมหนึ่งไปสู่อีกสังคมหนึ่ง 3) มีการพัฒนาสังคมที่มีเป้าหมายสูงสุดอยู่ที่ความผาสุกของสมาชิกในสังคม หรือนัยหนึ่ง คือเพื่อการเพิ่มโอกาสในชีวิตให้กับสมาชิกของสังคมนั้น แนวทางการพัฒนาตามแนวคิดนี้จะต้องพยายามก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างขึ้น ก่อให้เกิดความขัดแย้งขึ้น และ 4) นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาการในสังคม สำหรับตัวนำการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนาตามแนวคิดนี้เห็นว่าควรเป็นผู้นำทางการเมืองเพราะบุคคลเหล่านี้อยู่ในตำแหน่งที่มีอำนาจ มีหน้าที่ในการวางแผนและกำหนดทิศทางของการเปลี่ยนแปลง โดยอุปสรรคสำคัญ คือ การเปลี่ยนแปลงลักษณะบุคคลโดยเฉพาะลักษณะจิตใจ ซึ่งปรากฏออกมาในรูปของทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ และแรงจูงใจ เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงจะอาศัยกระบวนการทางสังคมที่ช่วยให้เกิดลักษณะบุคคลที่ต้องการ คือการขัดเกลาทางสังคม ซึ่งเป็นกระบวนการที่มีขอบเขตกว้างขวางและยาวนาน แต่เป็นส่วนหนึ่งของการดำรงชีวิตในสังคมของมนุษย์ สังคมต้องปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง ที่มีเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาสังคมอยู่ที่การ

ตอบสนองความต้องการในการอยู่ร่วมกันของสมาชิกในสังคมนั้น โดยการขับเคลื่อนการพัฒนาสังคม ต้องมีพื้นฐานความคิดที่เป็นตัวกำหนดวิธีการในการพัฒนา

แนวคิดเกี่ยวกับความมั่นคงของมนุษย์ขององค์การแห่งสหประชาชาติ ตามแนวคิดแบบกว้างของ Owen, T. (2010) ซึ่งเป็นหนึ่งในบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาสังคมในชุมชน คือ แก้ไขปัญหาความมั่นคงของมนุษย์แบบกว้างที่ได้รับการอ้างอิงและแพร่หลายมากที่สุดตาม คำนิยามในรายงานการพัฒนามนุษย์ฉบับ ค.ศ. 1994 ของโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ ที่ระบุว่าความมั่นคงของมนุษย์ คือ “เสรีภาพหรือการปลอดภัยจากความกลัว” และ “เสรีภาพหรือการปลอดภัยจากความต้องการ” ต่อมาในการประชุมใหญ่สมัชชาแห่งสหประชาชาติครั้งที่ 66 ใน ค.ศ. 2012 สหประชาชาติได้ เพิ่มเติมคำว่า “เสรีภาพในการดำรงชีพอย่างมีศักดิ์ศรี” (Freedom to Live in Dignity) ในแนวคิดเกี่ยวกับความมั่นคงของมนุษย์ หรือบทบาทในการจัดสวัสดิการให้ชุมชนซึ่งเป็นความหมายความมั่นคงของมนุษย์แบบกว้าง

บทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดสวัสดิการสังคมซึ่งเป็นบริการสวัสดิการสังคมที่มี 3 บริการตามแนวคิดในพระราชบัญญัติความมั่นคงทางสังคม (Social Security Act 1935) ของประเทศสหรัฐอเมริกา ได้แก่ บริการประกันสังคม บริการสงเคราะห์ประชาชน และบริการสังคม ที่องค์การบริหารส่วนตำบลต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาของชุมชนนั้นว่าจะใช้รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมในลักษณะใด โดยองค์การบริหารส่วนตำบลอาจยึดลักษณะพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ หรือจัดตามรูปแบบของสวัสดิการสังคมตามวิธีการ หรือจัดสวัสดิการสังคมในลักษณะของการเคลื่อนไหวทางสังคม จัดสวัสดิการสังคมโดยสถาบันในชุมชน ทั้งหมดก็เพื่อให้องค์การบริหารส่วนตำบลจัดสวัสดิการสังคมให้เหมาะสมกับสภาพชุมชนนั้น

2. เมื่อพิจารณาอำนาจหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยในระบบกฎหมายไทยพบว่าบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามกฎหมายในปัจจุบันเน้นการกระจายอำนาจสู่ชุมชนท้องถิ่นของไทยตั้งแต่ช่วงหลังรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 จนถึงปัจจุบันสืบเนื่องมาจากในช่วงระยะเวลาดังกล่าวได้มีการเปลี่ยนแปลงในเชิงโครงสร้างของการปกครองท้องถิ่นไทยแบบขนานใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นการตราพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พ.ศ. 2542 ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการกำหนดอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะและการจัดสรรสัดส่วนภาษาีอากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสืบเนื่องมาจนถึงรัฐธรรมนูญปัจจุบัน ที่ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะและมีอิสระในการกำหนดนโยบาย การบริหาร การจัดบริการ

สาธารณสุข การบริหารงานบุคคล การเงินการคลัง และยังมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะอีกด้วย

ระบบกฎหมายไทยกำหนดอำนาจหน้าที่ และบทบาทที่ชัดเจนขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อทุกคนในชุมชนนั้น จากกฎหมายระดับสูงสุดไล่ลงมา เช่นในรัฐธรรมนูญ หมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ กำหนดให้รัฐพึงเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว

มาตรา 71 รัฐพึงเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวอันเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญของสังคม จัดให้ประชาชนมีที่อยู่อาศัยอย่างเหมาะสม ส่งเสริมและพัฒนาการส่งเสริมสุขภาพเพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพที่แข็งแรงและมีจิตใจเข้มแข็ง รวมตลอดทั้งส่งเสริมและพัฒนาการกีฬาให้ไปสู่ความเป็นเลิศและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน รัฐพึงส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นพลเมืองที่ดี มีคุณภาพและความสามารถสูงขึ้น รัฐพึงให้ความช่วยเหลือเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ยากไร้ และผู้ด้อยโอกาสให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ เมื่อพิจารณาต่อมาถึงการกระจายอำนาจรัฐไปสู่ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่นในการส่งต่อการมีบทบาทและหน้าที่ตามกฎหมายกระจายอำนาจ

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 กำหนดหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล ไว้ 31 ประการ โดยหลักเป็นการกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณสุขเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งหลายเรื่องเป็นประเด็นการส่งเสริมความมั่นคงของมนุษย์โดยตรง เช่นการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง การส่งเสริม การฝึก และประกอบอาชีพ การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาสการปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เหล่านี้ล้วนเกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการสังคมแทบทั้งสิ้น ซึ่งภาระทั้งหมดดังกล่าวสอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ตามมาตรา 67 ส่งเสริมการพัฒนาสตรีเด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

นอกจากนี้ในพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 มาตรา 15 ในการจัดสวัสดิการสังคม ให้มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา และองค์กรอื่นได้มีส่วนร่วมด้วยโดยในราชการส่วนกลาง

มีการจัดตั้งกองทุนส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม จัดทำแผนพัฒนาสวัสดิการสังคม โดยมีคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมจังหวัด ซึ่งมีหน้าที่กำกับดูแลตามมาตรา 17 ทั้งหมด ดังนั้นจึงเห็นได้ชัดว่ามีกฎหมายกำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล หน้าที่ในการจัดสวัสดิการสังคมในชุมชนไว้อย่างชัดเจน จึงเป็นสิ่งที่องค์การบริหารส่วนตำบลไม่อาจหลีกเลี่ยงหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดได้

ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลจึงใช้กฎหมายหลัก 3 ฉบับในการจัดสวัสดิการสังคมในเขตตำบลได้แก่พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พ.ศ.2542 พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546

3. ปัญหา อุปสรรคในองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดสวัสดิการสังคม ที่ผ่านมามีกระบวนการกระจายอำนาจสู่ชุมชนท้องถิ่นไทยในภาพรวมนั้นถูกกล่าวหาว่าไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์กฎหมายที่ต้องการคืนอำนาจสู่ชุมชนท้องถิ่น สืบเนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเองที่ยังไม่สามารถตอบโจทย์ความต้องการของประชาชนหรือชุมชนท้องถิ่นได้อย่างชัดเจนในกรณีการจัดสวัสดิการสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลก็เช่นกัน โดยปัญหาและอุปสรรคเกิดจากในระดับส่วนบน โดยพบปัญหาการกำหนดนโยบายจากรัฐบาลในราชการส่วนกลางที่ไม่สอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจจากยุทธศาสตร์กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และยุทธศาสตร์สำนักงานปลัดกระทรวงฯ ที่ยังให้น้ำหนักการทำงานที่ราชการส่วนกลางเป็นหลัก โดยยึดยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติไปสู่ภารกิจของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่ไม่ให้ความสำคัญกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งที่ภารกิจหลักเป็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการเน้นบทบาทของราชการส่วนกลาง ทั้งที่การพัฒนาสังคมเป็นกระบวนการหลากหลาย โดยมีเป้าหมายให้สังคมอยู่เย็นเป็นสุข และต้องการร่วมมือช่วยเหลือกันและกันอย่างต่อเนื่อง

ปัญหาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเรื่องความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนในกฎหมายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้เน้นบทบาทในการจัดทำบริการสาธารณะประเภทสาธารณูปโภคเป็นสำคัญในพระราชบัญญัติ สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 เน้นการจัดทำบริการสาธารณะประเภทสาธารณูปโภคเป็นหลัก กฎหมายกำหนดหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ และหน้าที่อื่นเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของมนุษย์ในชุมชนเป็นสำคัญ เจตนารมณ์กฎหมายมีเป้าหมาย คือ ชุมชนเป็นประธานมิใช่สาธารณูปโภคเป็นประธาน การจัดทำบริการสาธารณะในชุมชนจึงต้องสอดคล้องกับปัญหา

สวัสดิภาพสังคมในชุมชนเป็นสำคัญทั้งหน้าที่บังคับและหน้าที่ที่อาจทำเพิ่มเติม ซึ่งจะเห็นเจตนารมณ์กฎหมายในลำดับถัดมาที่เน้นสวัสดิภาพของคนในชุมชนเป็นวัตถุประสงค์เดียวกันในการทำหน้าที่ทั้งราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น

อุปสรรคสำคัญมาจากนโยบายของผู้บังคับการบริหารส่วนตำบล ในพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 59 นายกองคํการบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย จะเห็นได้ว่าแม้กฎหมายให้อำนาจองค์การบริหารส่วนตำบลในการทำหน้าที่ในปัญหาของชุมชน แต่การแก้ไขปัญหานั้นทางปฏิบัติจริงขึ้นกับนโยบายฝ่ายบริหารคือนโยบายนายกองคํการบริหารส่วนตำบลที่ผลักดันผ่านแผนพัฒนาตำบลเป็นสำคัญที่มีกประสบปัญหากระบวนการประชาธิปไตยในระดับพื้นที่ และกระบวนการประชาธิปไตยและกระบวนการทางสภาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่มีวามเข้มแข็ง มีการแทรกแซงจากการเมืองในระดับประเทศ และมีปัญหาเชิงธรรมาภิบาล การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนการส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่เข้มแข็ง บทบาทผู้บังคับการบริหารส่วนตำบลที่ไม่จัดลำดับนโยบายจึงเป็นอีกปัญหาและอุปสรรคของการจัดสวัสดิการสังคมของชุมชนที่ผู้นำไม่ให้ความสนใจ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ทฤษฎีการพัฒนาสังคมชี้ว่าหน่วยงานของรัฐมีบทบาทสำคัญที่สุดในการพัฒนา โดยเฉพาะเกี่ยวกับความมั่นคงของมนุษย์ หรือบทบาทในการจัดสวัสดิการให้ชุมชนสอดคล้องกับแนวคิดของสัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2522) เห็นว่าสังคมทุกสังคมจะต้องมีการปรับตัวอยู่เสมอในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา จากสังคมหนึ่งหรือชุมชนหนึ่งไปยังอีกแห่ง เพื่อให้ชุมชนมีความผาสุก โดยชุมชนต้องปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง ที่มีเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาสังคมอยู่ที่ การตอบสนองความต้องการในการอยู่ร่วมกันของสมาชิกในชุมชนนั้น โดยการขับเคลื่อนการพัฒนาสังคมต้องมีพื้นฐานความคิดที่เป็นตัวกำหนดวิธีการในการพัฒนา การจัดสวัสดิการสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลของไทยยังคงยึดหลักความมั่นคงของมนุษย์ของสหประชาชาติ ในเรื่องการค้าเสรีอย่างมีศักดิ์ศรี โดยให้เป็นบทบาทของหน่วยงานในระดับชุมชนตามแนวคิดของโอเวน (Owen, T., 2010)

การจัดสวัสดิการให้ชุมชนขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นสอดคล้องกับรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมในลักษณะสอดคล้องกับการเคลื่อนไหวทางสังคม (Social Movement) เช่นกรณีจัดสวัสดิการให้ผู้สูงอายุ (นงคราญ สุขเวชรวิจิ และดำเกิง อัครสุนทรางกูร, 2564) ซึ่งรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมในลักษณะนี้เป็นการสร้างกระแสใหม่ เป็นกระแสทางเลือกของสังคมต่อการจัด

สวัสดิการที่เชื่อมโยงกับประเด็นปัญหาสำคัญของสังคมที่เชื่อว่า ต้องเสริมสร้างพลังอำนาจให้กลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ให้รู้จักการปกป้อง คุ้มครองสิทธิของตนเอง การเมือง และสังคมวัฒนธรรม การเคลื่อนไหวทางสังคมก็เพื่อสร้างความตระหนักของคนในสังคม ความรับผิดชอบทางสังคมร่วมกันด้านสวัสดิการสังคม (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2548)

2. ในระบบกฎหมายของไทยได้กำหนดอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดสวัสดิการสังคมไว้อย่างชัดเจน ตั้งแต่ระดับรัฐธรรมนูญในการกำหนดอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ กฎหมายว่าด้วยการกำหนดแผนและการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้อำนาจในการจัดสวัสดิการสังคมเป็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ชุมชนเป็นผู้พิจารณารูปแบบสวัสดิการสังคมเหมือนที่บวรศักดิ์ อรรถนโณ (2553) สรุปว่าเป็นการเปลี่ยนจาก “รัฐกิจ” เป็น “ประชากิจ” และการเปลี่ยนจาก “ราษฎร” เป็น “พลเมือง” ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมดต้องตระหนักว่าตนเป็นเพียง “ผู้แทน” ที่ชุมชนท้องถิ่นเลือกเข้ามาแก้ไขปัญหาของชุมชน และพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 รวมทั้งพระราชบัญญัติ ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 กำหนดบทบาท อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดทำสวัสดิการสังคมอย่างชัดเจน ให้องค์การบริหารส่วนตำบลเป็น “องค์กรแห่งการอาสา” ที่ประชาชนเข้าถึงได้สะดวก โดยเอนก เหล่าธรรมทัศน์ (2552) เห็นว่า จุดหลักของการปกครองท้องถิ่นและการกระจายอำนาจสู่ชุมชนท้องถิ่นก็คือการสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่นที่ประชาชนปกครองตนเองซึ่งไม่ใช่เพียงแค่การสร้างตัวองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเดียวเท่านั้น เพราะประชาธิปไตยที่ประชาชนปกครองตนเอง (Self-government Democracy) เป็นประชาธิปไตยที่ต้องการให้ประชาชนเป็นพลเมืองผู้มีความรับผิดชอบต่อบ้านเมืองหรือส่วนรวม สอดคล้องกับงานวิจัยของไททัศน์ มาลา (2554) ที่เห็นว่า อำนาจหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อลดความเข้มแข็งของระบบราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาคที่รัดกุมอำนาจไว้อย่างเหนียวแน่น ซึ่งเกิดจากการที่รัฐไทยเป็นรัฐที่รวมศูนย์อำนาจมาช้านานทำให้การกระจายอำนาจที่ผ่านมาเต็มไปด้วยเงื่อนไขและเกิดความล่าช้าเป็นอย่างมาก

3. ปัญหา อุปสรรคสำคัญในองค์การบริหารส่วนตำบลกรณีการจัดสวัสดิการสังคมมาจากปัญหาแนวนโยบายที่ไม่สอดคล้องกับการกระจายอำนาจ ปัญหาความเข้าใจคลาดเคลื่อนในกฎหมาย และอุปสรรคจากผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล ปัญหาจากการบริหารจัดการในภาครัฐในระดับแนวนโยบายที่ไม่สอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจสอดคล้องกับการศึกษาของสุทธิ นันท์ สุวรรณวิจิตร และบุญเรือง เตชะวิวัฒน์กุล (2564) ที่ทำให้การกระจายอำนาจมีข้อจำกัดและส่งผลถึงการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แม้เป้าหมายการพัฒนาของราชการส่วนกลาง คือ การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง มุ่งเน้นการเข้าถึงประชาชนทุกภาคส่วนในสังคม และตั้งเป้าหมายการพัฒนาทุนมนุษย์หรือการพัฒนา “คน” เป็นหัวใจสำคัญ ซึ่งจะเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศในระยะยาว (สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2559) แต่ยังคงการเน้นบทบาทของราชการส่วนกลางไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญ หมายกระจายอำนาจ และกฎหมายว่าด้วยการจัดสวัสดิการสังคม

ปัญหาองค์การบริหารส่วนตำบลยังมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนในกฎหมายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสอดคล้องกับการศึกษาของสุรภักดิ์ พิไชยแพทย์ (2561) มีผลทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลเน้นหนักไปที่การจัดทำสาธารณูปโภคเป็นหลักมากกว่าการจัดสวัสดิการสังคม

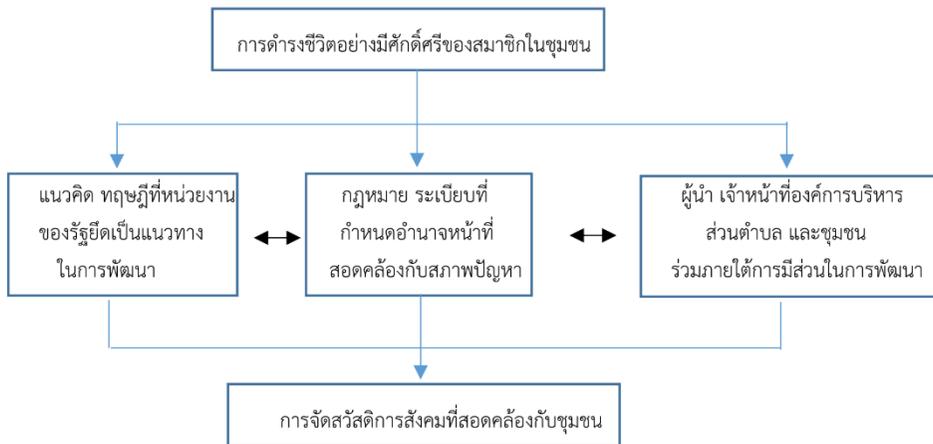
อุปสรรคจากนโยบายของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่การแก้ไขปัญหาในทางปฏิบัติจริงขึ้นกับนโยบายฝ่ายบริหาร สอดคล้องกับงานวิจัยของวิระยุทธ สายบุญ (2563) ที่ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทอย่างมากในการ จัดบริการสาธารณะ และงานของทัศนีย์ ลักษณะิชนชัช (2545) ที่ชี้ว่านโยบายของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นสำคัญทำให้เกิดปัญหาอุปสรรคในการจัดสวัสดิการท้องถิ่นที่เป็นสวัสดิการโดยรัฐที่เกิดจากการกระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่น

องค์ความรู้ใหม่

จากศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการจัดสวัสดิการสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลของไทยที่มีเป้าหมายสูงสุดอยู่ที่ประชาชนในชุมชนที่จะมีความมั่นคงและสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีศักดิ์ศรีตามทฤษฎี แนวคิดในการพัฒนาสังคม และการจัดสวัสดิการสังคม การดำเนินการจัดสวัสดิการสังคมในองค์การบริหารส่วนตำบลมีปัจจัยสำคัญในการพิจารณาแบ่งเป็น 3 ด้าน คือด้านวิชาการหรือทฤษฎี ระเบียบและกฎหมาย เจ้าหน้าที่และหน่วยงานปฏิบัติ

ในด้านวิชาการหรือหลักการ ซึ่งเป็นแนวคิดทฤษฎีที่หน่วยงานของรัฐตั้งแต่ระดับบน คือ กระทรวงจัดวางยุทธศาสตร์และนโยบาย ที่จะกระจายภารกิจไปสู่ระดับล่างคือองค์การบริหารส่วนตำบลภายใต้แนวคิด ทฤษฎีการพัฒนาสังคม การจัดสวัสดิการสังคม ที่ผ่านการประเมินแล้วว่าเหมาะสมกับสังคมไทย การจัดสวัสดิการสังคมอาศัยเครื่องมือสำคัญคืออาศัยปัจจัยที่สอง ระเบียบและกฎหมายเป็นเครื่องมือสำคัญโดยเฉพาะกฎหมายเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ กฎหมายเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล กฎหมายการจัดสวัสดิการสังคม ที่กำหนดภารกิจหน้าที่ และอำนาจหน้าที่ไว้ให้สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎีที่หน่วยงานของรัฐระดับนโยบายพิจารณาแล้ว

หน่วยงานปฏิบัติ คือ ด้านที่สามที่จะนำไปสู่การปฏิบัติในชุมชนที่ต้องอาศัย เจ้าหน้าที่รัฐ ผู้นำองค์กรบริหารส่วนตำบล และประชาชนร่วมมือกันอย่างมีส่วนร่วม ตามแนวคิด ทฤษฎีที่วางไว้ และผ่านมาทางกฎหมาย ระเบียบ ซึ่งการทำงานของทั้งสามส่วนจะต้องมีความสอดคล้องกันและสามารถที่จะมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันเพื่อให้้องค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดทำบริการสาธารณะให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาของชุมชนอย่างแท้จริง ที่จะนำไปสู่การพัฒนากลไกการจัดสวัสดิการสังคมขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ในระดับกระทรวงควรมีการประเมินสัมฤทธิ์ผลของการกระจายอำนาจไปสู่ราชการส่วนท้องถิ่นที่อยู่ภายใต้กำกับดูแลโดยเฉพาะในด้านภารกิจที่กฎหมายกำหนด
2. กระทรวงมหาดไทยควรเพิ่มการกำกับดูแลในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาของชุมชน
3. ควรมีการส่งเสริมระบบการตรวจสอบจากชุมชนโดยใช้กลไกตามกฎหมายที่มีอยู่และผลักดันให้ชุมชนมีส่วนร่วมอย่างจริงในการจัดทำแผนพัฒนา โดยเฉพาะการจัดสวัสดิการสังคมให้สอดคล้องกับชุมชน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. เจ้าหน้าที่ในองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการจัดลำดับความสำคัญในนโยบายที่จะนำไปปฏิบัติในท้องถิ่นโดยคำนึงถึงสภาพปัญหาในท้องถิ่นเป็นหลัก
2. ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลควรให้ความสำคัญในการพัฒนาบริการสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. การจัดสวัสดิการสังคมในชุมชนควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมเพื่อให้สามารถค้นหาปัญหาของชุมชนอย่างแท้จริงได้ การจัดสวัสดิการสังคมของไทยควรใช้รูปแบบสถาบันและรูปแบบลดการพึ่งพาสถาบันของรัฐลง มาเป็นรูปแบบสวัสดิการผสม ที่ใช้ทั้งการพัฒนารูปแบบ การพัฒนาสังคมและสวัสดิการที่สอดคล้องกับความต้องการขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถบริหารงานได้อย่างเต็มความสามารถตามเจตนารมณ์การกระจายอำนาจ
2. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารหรือการพัฒนาชุมชน โดยส่วนมากในแผนการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลมักจะเน้นการพัฒนาทางด้านสาธารณูปโภค ซึ่งองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้ความสนใจในการพัฒนาคน พัฒนาชุมชน โดยการสร้างสวัสดิการที่ไม่ใช้วัตถุให้มากขึ้น
3. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการกำหนดแผนการพัฒนาสังคมอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี อีกทั้งควรที่จะพัฒนาโครงการพัฒนาสังคมให้มีความหลากหลายมากขึ้น เพื่อให้การพัฒนาสังคมครอบคลุมทุกกลุ่มในชุมชน และครอบคลุมทุกมิติของการพัฒนาสังคม

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2548). *ความมั่นคงของมนุษย์เล่ม 1*. กรุงเทพฯ : กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- กระทรวงสาธารณสุข. (2556). *สุขภาพคนไทย 2556*. นครปฐม : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ทัศนีย์ ลักขณาภิชนชัย. (2545). *การสังคมสงเคราะห์ชุมชน : มรรควิธีสู่ชุมชนเข้มแข็ง*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ไททัศน์ มาลา. (2554). การปกครองท้องถิ่นไทยในระยะเปลี่ยนผ่าน. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์*, 1(2), 43-53.

- นงคราญ สุขเวชวรกิจ และคำเกิง อัครสุนทรางกูร. (2564). ความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่มีต่อการจัดสวัสดิการสังคม ของเทศบาลตำบลท่าม่วง อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี. *วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 4(1), 39-51.
- บวรศักดิ์ อวรรณโณ. (2553). ก้าวต่อไปของการกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นไทย. *วารสารสถาบันพระปกเกล้า*, 8(3), 5-16.
- พระครูสมุห์วัลลภ จิตส์วโร และคณะ. (2562). สถานการณ์ความมั่นคงของมนุษย์ในประเทศไทย. *วารสารพุทธศาสตร์ศึกษา*, 10(2), 517-527.
- วีระยุทธ สายบุญ. (2563). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2522). ทฤษฎีการพัฒนาสังคม. *วารสารสังคมศาสตร์*, 3(3), 1-3.
- สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2559). *ยุทธศาสตร์กระทรวง พ.ศ. 2560- 2564 และยุทธศาสตร์สำนักงานปลัดกระทรวง พ.ศ. 2560-2564 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์*. กรุงเทพฯ : กองยุทธศาสตร์และแผนงานสำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- สุทินันท์ สุวรรณวิจิตร และบุญเรือง เตชะวิวัฒน์กุล. (2564). การกระจายอำนาจการปกครอง. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์*, 8(5), 123-134.
- สุรภัทร์ พิไชยแพทย์. (2561). อนาคตท้องถิ่นไทยที่มีใช้รัฐส่วนกลาง : สิ่งที่ขาดหายไปจากการกระจายอำนาจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. *วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย*, 10(2), 350-361.
- เอนก เหล่าธรรมทัศน์. (2552). *โอกาสของท้องถิ่นกับวาระการแก้ไขปัญหาวิกฤตของชาติ*. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.
- Owen, T. (2010). *Human Security: A Contested Contempt*. New York : Routledge.
- Titmuss, R. (1974). *Social Policy : An Introduction*. London : Allen and Unwin Ltd.